

Tekst 3 Stimuleer het lezen, maar negeer Netflix niet

- 1p 24 Hoe kan de houding van de auteur van tekst 3 ten opzichte van ontleding bij jongeren het best worden getypeerd?
De auteur
- A is teleurgesteld dat jongeren minder lezen, want boeken bieden zoveel waardevols.
 - B onderkent het probleem van ontleding, maar toont begrip voor de situatie van jongeren.
 - C vindt de situatie niet zorgwekkend, want jongeren gaan als ze ouder zijn toch lezen.
 - D windt zich erover op, maar snapt wel dat jongeren minder lezen met al die afleidingen van hun beeldschermen.

In alinea 2 tot en met 5 wordt de inspanning op het gebied van lezen vergeleken met die op het gebied van fietsen. Je kunt de ontwikkelingen in deze inspanningen weergeven met behulp van onderstaande tabel.

- 3p 25 Vul de tabel aan met de juiste informatie uit tekst 3. Neem de nummers uit de tabel over en zorg dat er correcte zinnen ontstaan.

lezen	fietsen
Vroeger (1) ...	Vroeger (4) ...
En toen (2) ...	En toen (5) ...
Daardoor (3) ...	Daardoor (6) ...

“Het is – wat klinkt dat vervelend – een letterlijk “asociale” bezigheid.”
(regels 80-81)

In deze zin geeft de auteur zelf commentaar op het gebruik van het woord “asociale”.

- 1p 26 Wat is het belangrijkste effect van dit commentaar?
Het maakt de lezer ervan bewust dat de term “asociaal” normaal gesproken
- A een negatieve lading heeft, maar in dit geval neutraal wordt bedoeld.
 - B een negatieve lading heeft, maar in dit geval positief wordt bedoeld.
 - C een neutrale lading heeft, maar in dit geval negatief wordt bedoeld.
 - D een neutrale lading heeft, maar in dit geval positief wordt bedoeld.

“Lezen lukt vaak alleen in alle rust en stilte. Kom daar eens om in deze tijd.” (regels 85-87)

- 1p 27 Welke constatering over “deze tijd” is af te leiden uit bovenstaand citaat?

“Wat heeft dat ‘lastige lezen’ meer te bieden dan kijken?” (regels 97-99)

- 1p 28 Wat is het antwoord op deze vraag, volgens tekst 3?
Geef antwoord in één of meer volledige zinnen.

- De titel van tekst 3 kan worden gezien als een oproep.
- 1p 29 Aan wie wordt deze oproep gedaan, gelet op de conclusie van tekst 3?
Deze oproep wordt gedaan aan
- A de jongere generatie lezers.
 - B de makers van Netflixseries.
 - C docenten literatuuronderwijs.
 - D Maarten Doorman.
- 2p 30 Welke omschrijving verwoordt het best de hoofdgedachte van tekst 3?
- A Om de toenemende ontleding door jongeren te stoppen, is het belangrijk dat de jeugd tijdens het literatuuronderwijs leert inzien dat het lezen van boeken een unieke en waardevolle activiteit is.
 - B Om het lezen te stimuleren, moeten docenten ervoor zorgen dat de jongere generatie zowel verhalen leest als naar verhalen kijkt, zodat zij leert dat boeken iets noodzakelijks bieden wat series en films niet bieden.
 - C Om te begrijpen waarom jongeren tegenwoordig minder lezen, moet de oudere generatie accepteren dat de leesinspanning door de jeugd heel anders wordt ervaren dan door de oudere generatie toen die jong was.

Overkoepelende vragen bij tekst 2 (Lezen is cruciale oefening...) en tekst 3 (Stimuleer het lezen...)

Hieronder staan zeven uitspraken naar aanleiding van tekst 2 en 3.

- 1 De auteur benadert zowel beeld als schrift positief.
- 2 De auteur is bezorgd over de gevolgen van ontleding voor de maatschappij.
- 3 De auteur presenteert zich als leesliefhebber.
- 4 De auteur richt zich in de tekst tot het onderwijs.
- 5 De auteur richt zich in de tekst tot de politiek.
- 6 De auteur vindt dat boeken iets unieks kunnen bewerkstelligen bij de lezer.
- 7 De auteur ziet een generatiekloof op het gebied van lezen.

- 4p 31 Geef voor elke uitspraak aan of deze van toepassing is op alleen tekst 2, alleen tekst 3 of allebei.
Noteer steeds het nummer van de uitspraak en zet je antwoord daarachter.

Tekstfragment 1 is een fragment uit een interview met twee filosofen waarin de vraag aan bod komt of het erg is dat er minder gelezen en meer genotflijxt wordt.

tekstfragment 1

(1) “Je kunt beter een goede serie kijken dan een slecht boek lezen”, zegt **Fleur Jongepier**, docent toegepaste ethiek en onderzoeker aan de Radboud Universiteit. “Dat neemt niet weg dat er tal van redenen zijn waarom lezen waardevol is. Zo zorgen boeken ervoor dat wij andere tijden, culturen en opvattingen begrijpen; dat we kennis opdoen over onszelf, anderen en de wereld in brede zin. Maar dat kunnen series en films ook bieden. We hebben behoefte aan goede verhalen, niet per se aan boeken. De ene vorm is daarbij niet per definitie beter dan de andere vorm, het gaat om de kwaliteit van het verhaal. Neem het boek *1984* van George Orwell en de serie *Black Mirror* op Netflix. Is het beter als een scholier een roman over een dystopie leest dan dat hij een science-fictionserie over dystopieën kijkt? Dat lijkt mij niet; het zijn beide interessante, gelaagde verhalen.”

(2) “Er is wel degelijk een groot verschil tussen beide”, reageert filosoof en schrijver **Désanne van Brederode**. “Een boek lezen is een intieme aangelegenheid tussen mij en het fysieke boek. Hoewel de schrijver zo goed mogelijk een bepaalde wereld schetst, is het mijn verbeelding die aan de hand van zijn woorden de personages, kamers en landschappen oproept. Bij een serie of film krijg ik die hele wereld op een presenteerblaadje aangereikt. Dit verschil tussen actieve en passieve verbeelding is van belang: boeken dagen het verbeeldingsvermogen meer uit en bieden ruimte voor persoonlijke invullingen. Dat blijft iets magisch van het geschreven woord.”

(3) Fleur Jongepier: “In hoeverre we iets actief of passief meemaken, heeft denk ik meer te maken met de inhoud en kwaliteit van het verhaal. En ook films of series kunnen een intieme relatie teweegbrengen. Bovendien, is onszelf passief onderdompelen in verhalen altijd slechter? Als je geen energie hebt om een boek op te pakken, maar wel om een goede serie te kijken, lijkt mij dat prima. Het is beter dan eindeloos door sociale media scrollen, wat je anders misschien zou doen.”

*naar: Alexandra van Ditmars, ‘Woord én beeld zijn waardevol’
uit: Trouw, 25 juni 2020*

Stel je voor:

Op school ga je discussiëren over de volgende stelling: “Een verhaal in boekvorm heeft meerwaarde boven een Netflixverhaal.” Je leest ter voorbereiding op de discussie tekst 2, tekst 3 en tekstfragment 1.

Tijdens het lezen merk je op dat het begrip “geestelijke [...] oefening” uit tekst 2 (regels 202-203) inhoudelijk overeenkomt met een zin in alinea 5 tot en met 8 van tekst 3.

1p 32 Citeer deze zin uit tekst 3.

Het begrip “geestelijke oefening” komt ook in andere bewoordingen voor in alinea 2 van tekstfragment 1.

1p 33 Welke bewoording in tekstfragment 1 is dat?

Je zoekt uit of de auteurs van tekst 2 en tekst 3 en de twee personen in tekstfragment 1 het wel of niet eens zijn met de stelling en waarom.

4p 34 Neem de nummers uit onderstaande tabel over en geef steeds aan of de betreffende persoon het **wel** of **niet** eens is met de stelling en wat diens belangrijkste argument daarvoor is.

stelling: “Een verhaal in boekvorm heeft meerwaarde boven een Netflixverhaal.”		
persoon	wel of niet eens	belangrijkste argument
1 auteur tekst 2		
2 auteur tekst 3		
3 Fleur Jongepier		
4 Désanne van Brederode		

Tekst 4 Hoog tijd voor verplicht vaderschapsverlof

In alinea 2 wordt een vergelijking gemaakt met Scandinavische landen.

1p 35 Wat is het belangrijkste doel van deze vergelijking?

- A aangeven dat een hoge plaats op de ranglijst gendergelijkheid samenhangt met het investeren in vaderschapsverlof
- B laten zien dat de situatie in Nederland niet zo veel verschilt van die in de Scandinavische landen
- C voorbeelden geven van landen die moeders en vaders gelijk behandelen na de geboorte van een kind
- D vooruitlopen op de vergelijking met Noorwegen die later in de tekst wordt uitgewerkt